

Szerkesztési iroda:
Nagyberek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illet
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal.
Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagyberek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagyberek, 1908.

XXXVII. évfolyam 187. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy óra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, aug. 17.

Kulturánk fejlődése.

— augusztus 17.

A kulturát bár nem pusztán a népnevelés és tudományművelés eredményének tartjuk, mégis legelső sorban ennek szempontjából mérlegeljük.

Az összes európai kultúránál is előbbi helyre hozta a nép nevelését, mint nálunk. A nemzetgazdaságtan apostolai évtizedek óta azt hirdetik, hogy az emberiség jólétének zsinórmértékét a fogyasztási szükségletek emelkedése irányítja és adja meg. Csak azok a nemzetek közelítik meg a jólét eszményét, melyek a kulturának lépcsőfokozatát előre tolják és a termelésnek a végtelenségig való fokozásával a munka értékét emelik és így a pénznek a nép közé jutását nagyobb mértékben idézik elő.

Amde az emberiség igényeinek a fokozása, mely igények kielégíthetése nagy és megfeszített erővel járó munkát eredményez, társadalmi szempontokból oly káros következményekkel jár, hogy érdemes vele foglalkozni, mert azt eredményezte, hogy még itt nálunk, Magyarországon is, hol pedig a nép a kultúra alsó lépcsőfokait tapossa, mindenki a viszonyain felül és emiatt csak megfeszített munkakifejtéssel tudja létét fentartani és a reá háramló kötelezettségnek megfelelni, mert a kereseti viszonyok nincsenek semmi arányban a létfontartási eszközök megszerzésének módjaitól.

Az új viszonyokba való behelyezkedés oly árhullámzásokat idézett elő az egész vonalon, hogy feljajdult bele az egész társadalom. Ha a tünetek okait kutatjuk, elsősorban szembe tűnik az a tény, hogy hazánkban a beosztásnak semmi nyoma sincsen, mert nálunk — tisztelet a kevés kivételnek — mindenki minél kevesebbet akar dolgozni és minél kényelmesebben akar élni.

A fészke a bajnak, a társadalmi betegségeknek abban rejlik, hogy a nép nevelése már a családi körökben hibásan történik, mert míg egyrészt a szülők maguk sem járnak jó példával, a gyermek a körülötte

levő környezetben sem látja az ernyedetlen, szorgalmas munkálkodást, mert lépten nyomon eléje tárul az elősdiak ácsorgása és a fegyelmezetlenség, mely körülmények nem szoktatják őt kora ifjúságában a kötelesség teljesítésére.

A súlyos viszonyok oly mértékben nehezítik meg az életet, különösen a napi, heti, vagy havi fizetésből élő lakosságnak, hogy a polgárság egy nagy része állandóan adósságok csinalásával élhet csak meg és ez az állapot teremti meg a könynyelműségnek, a léhaságnak és a dologtalansági hajlamnak az alapját.

A tiszta, gondatlan és biztosított jövőre nem épít és nem számít e hazában senki, mert a viszonyain felül való élés reménytelen jövővel rémit el mindenkit, mely állapot kizárja azt, hogy az egyén hivatását munkakedvvel és lelkiismeretes gondossággal láthassa el.

A külföldön a hatóságok éber figyelemmel kísérik a társadalom kifejlődésének minden mozzanatát, a legkisebb részletekre kiható gondossággal arra törekcsenek, hogy a jó erkölcsök, a szaktudás és a szorgalom gyökeret verjen a néptudatban, mert végeredményben csak így alapozhatják meg az állam jövőjét.

A külföldi példát ebben a dologban kellene nekünk különösen utánoznunk.

A külföldiek ugynevezett majmolása itt nagy értéket jelent s óriási haszonnal járna erre a szegény országra.

HIREK.

A király hetvennyolcadik születésnapja.

Törvényeink szerint Magyarország királyának személye szent és sérhetetlen.

Ezt a törvényt a nemzet nem magyarázza. Szó szerint és gondolat szerint fogadja. Ez hitünk, ez vallásunk, mely nem tűr magyarázatot.

A nemzet ennél fogva hódolattal meghajlik a király személye előtt és lelke mélyében érzi azon napok jelentőségét, melyen ő Felségét, Magyarország apostoli királyát, valamely alkalomból ünnepli.

Az ősz király hetvennyolcadik születésnapján nem a hatalmat ünnepeljük, mely Szent-István koronájával száll az uralkodóra, hanem első Ferencz József személyét, az alkotmányos érze-

seiben, igazságszeretében és a népek iránt való humánus érzéseiben mindnyájunk fölött kimagasló, fejedelmi sajtásokkal megáldott férfit, aki a születési jogokon felül emberi tulajdonságaival, lelkének melegével, érzéseinek bensőségeivel teremt rá arra, hogy nemzetek uralkodója, az apostoli jelvények viselője legyen.

Csendes hálaimát küldünk Istenhez, ki a nagy mindenséget kormányozza s ez országnak és e nemzetnek megengedte, hogy zavartalan örömben ünnepelhesse meg a legalkotmányosabb király hetvennyolcadik születésnapját. S átengedjük magunkat a benső és őszinte örömmek, midőn arra a csodálatos szellemi üdeségre, erőre, erélyre és erős akaratra gondolunk, melylyel a jóságos Gondviselés ő Felségét még magas korában is megáldotta, hogy a folytonos virágzásban, örvedetes fellendülésben és büszke fejlődésben lévő Magyarországot, mely most új életre támadt, mindig tovább vezesse, ugyanazon a pályán és a fejlettség ama magas fokára vigye, melyről király és nemzet egy felelvázad óta a legmagasabb álmokat szövik közösen.

Egész Magyarország a jóságos Istenhez intézett áhítatos könyörgésben egyesül a holnapi napon s nagyok és kicsik imája a magyar nemzet végtelen jóságú és igazságos atyjáért esdekel.

Mert olyan királyt illet az ima, aki mint alkotmányos uralkodó, egész életét, minden erejét, tudását és tehetségét népei jólétének szentelte, népei boldogítását elengedhetetlen kötelességének tartja s e kötelességét még akkor is teljesítette, midőn mások kevésbé kötelességtudók, a kegyetlen sors sulya alatt erőtlennül összeroskadtak volna.

A király holnapi születésnapja alkalmából régi hagyomány szerint ma este kivilágítják a várost s a kegyelet jeléül holnap az összes templomokban ünnepi hálaadó istentisztelet tartanak. Így a róm. kath. plébániatemplomban délelőtt 10 órakor zenésmise lesz, amelyen Gruber „misé“-jét adják elő, Gradualera pedig Mozart: „Ave Verum“-ját fogják énekelni zenekiséréttel. — A református templomban délelőtt 9 órakor lesz az ünnepi istentisztelet. Ugyancsak ünnepi istentisztelet lesz még az ág. ev. és a belvárosi gör. kel. templomokban is, míg az izr. zsinagógában a hálaadást már ma este 6 órakor tartják meg.

— **Nagyboldogasszony napja.** Szombaton ünnepelte meg a róm. kath. egyház Nagyboldogasszony napját. Ez alkalommal a nagyberekéri róm. kath. plébánia-templomban délelőtt 10 órakor zenésmise volt, amelyet Lengyel István segédlelkésznek magasszárnyalású szentbeszéde előzte meg. Az ünnepi nagymisén az egyházi ének- és zenekar Gittler „Misé“-jét adta elő. Gradualera G i n t n e r Mariska kisasszony tisztá

A „TORONTÁL“ tárcája.

A jutalom.

— Fogadni mernék, — szól Lepicné asszony, — hogy Honorine már megint elfeledte bezárni a tyukolat.

Es ugy is van.

Csak az ablakon kell kinézni, hogy az ember menten meggyőződhessen Lepicné aggodásának alaposágáról. Ott, a nagy udvarnak végén, ott van a baromfiudvar. Az éjszakában is elég világosan rajzolódik ki a tyukolnak hegyes tetője... Sőt az is idelátszik, hogy a ketrec ajtaja nyitva van; az ajtónyílásban ott billegeti magát egy nagy; és fehér tyuk.

— Félix, menj ki, csukd be a ketrec ajtaját, — mondja Lepicné asszony a három gyermek között a legidősebbnek.

— Nem azért vagyok itt, hogy a tyukokkal bibelődjem, — mondja Félix, aki nyurga, sápadt, gyáva és ügyefogyott fickó.

— Hát te Ernestine... Nem csuknád be a ketrecajtót?

— Oh mamám, én félek... Olyan sötét van odakünn.

Félix meg Ernestine csak úgy petyhüdten, ajkbiggyeszten válaszolnak.

— Persze, persze, — mondja erre Lepicné asszony. — Nini, majdnem elfeledtem... Eredj Répahéj, zárd rá az ajtót a tyukokra.

Répahéj, ez a legfiatalabb gyerekének a

becéző neve. Félig becéző, félig gunynév, amelyhez azért jutott, mert a lurkónak vörös a haja, olyan, akár a répának héja. Répahéj, aki eddig magában játszadozott az asztal alatt, most előbujik, kiegyenesedik és nagyfélenken megjegyzi:

— De mama... én is félek kimenni a sötétbe...

— Mit beszélsz? — mondja Lepicné asszony, aki szintén félni kimmenni. Nem szégyenled magad, nagy fiu létedre? Mars ki, siess. Csukd be a ketrecajtót. Csak gyorsan, gyorsan.

— Ó nem is félek, csak lusta kimmenni, — vélekedik intrikálóan, Ernestine.

— Persze, hogy nem félek... Répahéj olyan bátor, mint az oroszlan, — dupláz rá a hugarára Félix.

Különösen ez az utóbbi bók nagyon hízleleg Répahéj hiuságának. Szégyenlené, ha méltatlannak mutatkozna bátyja elismerésére. És most már küzködik a tulajdon gyávasága ellen.

— Hogy végleg nekibátorkodjon, az anya pofonnal fenyegeti, ha nem megy rögtön.

— Legalább világosítsatok kicsit, — mondja a gyerek.

Lepicné asszony a vállát vonja. Félix lenézően mosolyog. Ernestinenek azonban megesis a szive a kis öcsösön, gyertyát gyújt és elkiséri a fiut a folyosó végéig.

— Majd én itt megvárlak, — mondja.

De aztán nagysietve elmenekül, mert egy gonosz szélrohám eloltotta a gyertyát és most ő is sötétben maradt. Hát inkább visszasiet a szobába.

Répahéj pedig rogyadozó térdekkkel, reszketve vág neki az éji homolynak. Megy a ketrec felé. Amikor szél kerekedik és megcsapokdjá arcát, Répahéj azt hiszi, hogy rókák és settenkedő farkasok lehelletét érzi. Siet, előreszegzett fejével, mintha a fejével akarna rést vágni magának az áthatlan sötétben. Odaér a ketrechez, tapogatózva megtalálja az ajtaját, hamar becsapja nagy zajjal és fával eltorlaszolja az ajtót.

A tyukok felriadnak és ijedt kodácsolásban törnek ki.

— Hallgassatok már, — szól komolyan rájuk Répahéj. — Mitől féltok? Én vagyok az... Na.

Aztán inaszakadtából szalad vissza a házba.

Beér a szobába, büszke magára és hőstetérté. Amint belép a meleg, világos, barátságos szobába, úgy érzi magát, mint az az ember, aki utközben nagyon megázott, de most levétvén a nedves rongyait, száraz, meleg ruhába öltözködik...

Répahéj büszkén néz körül, mosolyog és most, hogy tul van minden veszélyen, hozzátartozóinak arcán a nyomait keresi az aggodásnak, amelylyel voltak érte, mialatt ő odakünn járt, az éjszakába.

De se Félix, se Ernestine nem adózik neki elismeréssel a bátorságáért. Nem is szólnak hozzá. Csak Lepicné asszony jegyzi meg:

— Répahéj, mert olyan bátor vagy, ezentul majd minden este te fogod rázárni a tyukokra a ketrecajtót...

Jules Renard,

csengő hangon énekelte Bende „Ave Mária“-ját s a templomban összegyűlt nagyszámú közönség áhitattal hallgatta a szép éneket. Offertóriumra Engel Ilonka kisasszony énekelte el Hausmannak egyik gyönyörű egyházi szerzeményét, Knopf Sándor hegedűkíséretével. A zenés-misén Magyary Pál pápai kamarás celebrált fényes papi segédlettel.

— **Iparhatósági ülés.** Nagybecskerek város tanácsa mint elsőfokú iparhatóság pénteken délelőtt 11 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott. A pénteki ülésen özv. Kapunáczné szül. Vinczanovics Danicának hentesipar folytatására, Schneider Mihálynak pedig tej, vaj és túró eladására adták meg a szükséges iparengedélyt. Az iparhatóság ezeken kívül még több kisebb jelentőségű folyó ügyet is intézett el.

— **Tanügyi kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Keller József antalfalvai állami elemi iskolai tanítót a koháryházi állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

— **Kitüntetett tanító.** Mint ismeretes, a Torontálvármegyei magyar közművelődési egyesülete Sepi Valér valkányi gör. kel. román felekezeti tanítót a magyar nyelv sikeres terjesztéséért 50 korona tiszteletdíjjal jutalmazta. A jutalom átadása szombaton ment végbe Valkányon nagy ünnepélyességgel. Peterdy Kálmán tb. főszolgabíró szép, lelkes beszédben méltatta a megjutalmazott tanító érdemeit és buzdította a jelenlevőket a haza javára való együttműködésre. A megjutalmazott meghatottan köszönte meg a megtiszteltetést és ünnepélyes fogadalmat tett, hogy ernyedetlen szorgalommal fog tovább működni, hogy a hazának és társadalomnak jó és hasznos polgárokat neveljen. Az ünnepély lefolyása után Bildhauer Gyula takarékpénztári igazgató vendégszerető házában lakomára gyűltek össze az ünneplők.

— **Az új munkaszüneti törvény a keresked. és iparkamarában.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara a jövő héten kezdi meg az új munkaszüneti törvény tervezetének tárgyalását, melyet az érdekelt valóságos leszávatlása fog megelőzni. A kamara ugyanis a tervezet új intézkedéseire vonatkozólag a kerület kereskedőit és iparosait körlevélben nyilatkozattételre hívja fel, hogy az ilyenképen érkező válaszok alapján véleményében tényleg a gyakorlatot szolgáltathassa meg. A hivatali körzet városában ezenkívül értekezletet fognak tartani, melyeket Lendvai Jenő II. titkár ismerteti a tervezetet és melyeken az üzleti köröknek alkalmuk nyílik nézetüket szóbelileg is kifejezésre juttatni. A végleges kamarai véleményt a hónap vége felé Temesvárott tartandó értekezlet fogja megállapítani, amely elé a gyűjtött anyag terjesztetni fog.

— **Ripkáné Ro'sa Margit** †. A kérielhetetlen halál váratlanul ragadta ki városunk társadalmából, annak egy mindenki által tisztelt, szeretett és megbecsült fiatal tagját, Ripkáné Ro'sa Margitot, a Messinger Karolin-féle leányiskola ügybuzgó tanítónőjét, gyászba ejtve ezáltal családját, a szerető férjét, agg szüleit, kartársait, tanítványait és mind azt a sok százra menő közönséget, akik könnyezve álltak körül a ravatalt a tegnapi temetésnél. 23 éves korban, telve reményekkel, vágygal, tervekkel, fiatalon, viruló szépen elpusztulni, elmulni, ugyszólván abban a pillanatban, amikor a nő legmagasabb feladatát teljesíti, amikor másnak életet ad, ez az ember legnagyobb tragédiája, az emberi szívet elszomorító, fájdalmat és kétségbeesést keltő sors.

Élte tavaszát a tanulásnak szentelte és alig 18 éves korában már oklevéllel a kezében, fölfegyverkezve alapos ismeretekkel, magas intelligenciával, bajnokává szegődött a nevelő tanítás magasos ügyének, ahol mindenkor lelkes buzgósággal és teljes odaadással felelt meg hivatásának. Szerette az iskolát, szerette tanítványait, mint családjának tagjait. Lelkének nemessége, szívének végtelen jósága neki is megszerezte, tanítványainak, pályatársainak, a szülőknek és mindenkinek osztatlan szeretetét. És ezt a minden szépet, jóért lelkesedő, szerető szívet a végzet most örökre elnémította.

A család a következő gyászjelentésben tudatta a halálesetet:

Alulírottak megtört szívvel úgy a magunk, mint számos rokonaink nevében jelentjük a forrón szeretett feleség, gyermek, illetve menyé és sógoronő Ripka Imréné, szül. Ro'sa Margit folyó évi augusztus 15-ikén délután 3 és fél

órákor életének 23-ik évében bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei folyó évi augusztus hó 16-án délután 6 órákor fognak a róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent-misé-áldozat folyó évi augusztus hó 17-ikén reggel 9 órákor fog a helybeli róm. kath. templomban megtartatni. Nagybecskerek, 1908. augusztus hó 15-ikén. Áldás és béke lengjen porai felett! Ripka Imre, férje. Ro'sa Ignác, apja. Ro'sa Ignácné szül. Molnár Teréz, anyja. Ro'sa Miksa, Ro'sa Béla, nagybátyjai. Özv. Ripka Arminné szül. Brezovsky Aurélia, anyósa, Ripka Gizella, sógoronője, Ripka Camillo, sógora.

A családon kívül különösen a Messinger-intézetet érte súlyosabban a gyász, amelynek külső kifejezéseül az intézet épületére a halál hírére kitzútkák a gyászlobogót és a tantestület gyászjelentést adott ki.

A szeretet és tisztelet impozánsan megnyilvánult a tegnapi temetésen, amelyen a kedvezőtlen esős idő dacára, megjelent városunk apraja-nagyja és mely alkalommal alig maradt szem szárazon. A ravatalt elárasztották virágokkal és koszorúkkal.

A megható egyházi szertartás után, melyet Magyary Pál pápai kamarás plébános, Wittwer Miklós és Lengyel István lelkészek segédlete mellett végzett, a filharmoniai egyesület szép gyászdzaldt adott elő, mely után elindult a hatalmas menet a róm. kath. temető felé, ahol átadták az anyaföldnek az ifju tanítónőt, aki éveken át játszva ültette a tudás első nyomait a gyermeklelkébe, neki pedig csak egyetlen egyszer adatott meg, hogy saját egy óras gyermekét lábban égő ajkakkal megcsókolja.

— **Egy tüzoltótestület jubileuma.** Mint Temesvárról írják, az ottani önkéntes tüzoltótestület most tölti be áldásos működésének negyvenedik évét. Ezt a testület e hó 30-án emlékünneppel üli meg, melynek sorrendje a következő: Augusztus 29-én, este 8 órákor faklyásmenet Telbisz Károly dr., udvari tanácsos, polgármester, testületi elnök tiszteletére. Augusztus 30-án, reggel 9 órákor háláadó istentisztelet a székes-egyházban; 10 órákor diszközgyűlés a városháza nagytermében. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó-beszéd. Tartja: Telbisz Károly dr., udvari tanácsos, elnök. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Varga Lőrinc tüzoltóparancsnok. 3. Előterjesztés a város közönsége által létesített tüzoltó-alapítvány és az évi segély felemeléséről hozott közgyűlési határozat tárgyában. 4. Szolgálati érme kiosztása. Délután 4 órákor diszgyakorlat a Ferenc József-laktanyán. 6 órákor sétatangverseny. 8 órákor a tüzoltóság megvendégelése a város közönsége részéről, a hatóság és polgárság részvételével.

— **Kisorosz község ünnepe.** Mint Kisoroszlól jelentik lapunknak, ott a napokban tartották meg az első hetivásárt, melynek megnyitása valóságos ünnepség számba ment a községre nézve. Gerő Károly jegyző, akinek nagy érdemei vannak a körül, hogy a hetivásár létrejött, reggel 8 órákor mozsárdörgés mellett lelkes szavakban nyitotta meg az első hetivásárt, hangsúlyozván annak nagy fontosságát a község felvirágzására. Hogy mennyire érdeklődtek az árusítók a hetivásár iránt, mutatja az, hogy mintegy 120-an vettek részt árucikkeikkel. A hetivásár után a község intelligenciája közös ebédet rendezett, amelyen számos felköszöntőben ünnepelték a vásár létesítőit.

— **Eljegyzés.** Jedey István Szegedről eljegyezte Máthé Gizella pénztáros kisasszonyt Nagybecskerekkel.

— **Az augusztusi vásár.** Nagy családás érte mindazokat, akik az augusztusi vásár sikerében bíztak. Iparosaink és kereskedőink egy tekintélyes része sokat várt a lefolyt vásártól, amelynek révén azonban csak egy keserves csalódással lettek gazdagabbak, mert hát a vásárt bizony elmosta az eső, mely több, mint egy hét óta tart már. A szombati állatvásár és a vasárnap délelőtti lóvásár oly csekély forgalmu volt, hogy arról szinte beszélni sem érdemes. Hasonló szomorú sors érte a kirakó-vásárt is, amennyiben csak szombaton délután szánta rá magát a közönségnek egy kis része arra, hogy meglátogassa a vásárt, de ezeket is csak kamar hazakergette az eső. Vasárnap szintén egész nap boros volt az égbolt s több ízben esett is, aminek következtében aztán a Vásár-tér szinte kihalt volt. A vidékről érkezett kereskedőknek és iparosoknak legnagyobb része már vasárnap délután összecsomagolta az árukat s hazautazott.

— **Halálozások.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, özv. Szlammer Agostonné szül. Antal Rozália, városunk egyik köztisztelőben álló matrónája pénteken, e hó 14-én 83 éves korában meghalt. Az agg urinót, kiben dr. Szlammer Agoston vasuti állomásfőnök édesanyját gyászolja, tegnap délután temették el nagy részvét mellett. Az elhunyt lelki üdvéért ma délelőtt a róm. katolikus templomban requiem volt.

Ugyancsak tegnap délután temették el Baier Máttyás polgártársunkat, aki szintén pénteken halt meg 51 éves korában. Az elhunyt hosszú évekig buzgó tagja volt az itteni tüzoltóegyletnek, miért is a tüzoltók testületileg vettek részt a temetésen.

— **Tűz.** Harsány tűzilárma verte fel szombaton este a város csöndjét. Az Eötvös-utcában levő Braun Armin-féle gépraktárban ugyanis éjfél tájban tűz keletkezett, amelyet azonban szerencsére észrevettek, mielőtt még nagyobb baj keletkezett volna s a hamarosan összesereglett közönség kézi szivattyukkal, vödörökkel nekilátott a tűz oltásához, úgy hogy mire a tüzoltóság megérkezett, a tűz már lokalizálva volt. A tűz keletkezésének okát nem lehetett pontosan megállapítani. A kár szerencsére csak igen jelentéktelen, amennyiben mindössze néhány kiló kén égett el.

— **Elhárított vasuti szerencsétlenség.** Mokrinból jelentik lapunknak, hogy a napokban délután 4 órákor a Szeged felől jövő személyvonatot Mokrin állomásnál a váltóór és a mozdonyvezetőnek ébersége kikiklástól, esetleg végzetes szerencsétlenségtől mentették meg. A beállított váltót ugyanis Kulauzov Szlavkó 13 éves szerb fiú elfordította, miáltal a robozó vonat, ha idejekorán észre nem veszik, téves sínpárra került volna. A fiú a csendőrség előtt csak annyit ismert be, hogy a vonat érkezése előtt a pályatesten járt, de a váltót nem érintette.

— **Járványos lépfene Aracson.** Aracson már június hóban állapították meg az első lépfenes esetet a „Medenyácsi“ legelőn. A hatóság a betegség terjedésének megállítására ezen legelőt lezáratta, a képviselőtestületnek pedig a védőoltást ajánlotta. Azóta hetenként voltak elhullások, de csak a Medenyácsi legelőn. E napokban azonban az elhullások szaporodtak, valamint a betegség terjedése is mutatkozott, amennyiben a Medenyácsi legelőn elhullott 28 darab szarvasmarha, a Péterréve alatt fekvő líba legelőn elhullott két ökör és a község belterületén három különböző udvarban 3 ló lépfenében és így dr. Csávósy Ignác főszolgabíró az erre vonatkozó rendelet alapján a betegséget járványosnak nyilvánította és Aracs községben az összes állatfajokra a zárlatot elrendelte.

— **Ártatlanul vádolt cigányasszony.** Ilyen is csak ritkán esik meg ugyan, de most csakugyan megesezt, hogy egy fiatal cigányasszony becsületét meghurcolták, megvádolták s a végén a fekete hölgy fehér ártatlansága derült ki. Még a mult hó elején történt, hogy Barbul Mateja, a leggazdagabb nagyikindai cigány feljelentést tett a rendőrségnél, hogy házából 60 darab nagy aranyat, ugynevezett szeferinát (Sovereign) lop-tak el mintegy 3000 korona értékben s a tettel a saját menyét, Radu Katát gyanúsította. A fiatal cigányasszony ellen, akit a familia egyébként úgy megvert, hogy kórházba kellett vinni, megindult a hivatalos eljárás, le is tartóztatták, vizsgálati fogságba helyezték, majd szabad lábra helyezték ugyan, de azért a vizsgálatot tovább folytatták ellene. A rendőrség kinyomozta a valódi tettest Horváth Máttyásné szül. Bertha Klára kisoroszi illetőségű volt szakácsnő szemé-lyében, akinél még 35 darab nagy aranyat, 1 nagy aranyat kövekkel kirakott aranykeretben, 2 kis aranykeretet és 2 aranyról szóló zálog-cédulát találtak. Az asszony az aranyakat 50 koronáért akarta eladni Deutsch Sándor nagy-kikindai órásnak s ez a feltűnő olcsóság vezetett leleplezésre. Horváthné beismeri, hogy az aranyokat ő vitte el, mikor Barbuléknál járt kuruzsoltatni Barbulék kört vontak köréje, tüzet gyújtottak s mialatt folyt a varázslat, eltűntek az aranyok. Itt aztán csakugyan feje tetejére áll a közmondás, hogy nehéz a tolvajtól lopni.

— **Vizbefúlt kis fiú.** Megrendítő szerencsétlenség történt Aracson. Maszlarszki Nedelyko 3 éves Péra fia a falu végi kubikus gödrökben fürdött. A sekély vízben vígan lubickolt a kis fiú és mind beljebb és beljebb ment a mélyebb részbe. Az ott dolgozó munkások figyelmeztették a kis fiút, hogy vigyázzon, mert sok helyütt mély gödör van, ez azonban rájuk se hallgatva, ment mindig beljebb. Egyszerre csak a víz alá merült, majd vergődve bukott fel újra. Egy munkás gyorsan segítségére futott, de akkora a szegény kis fiú már halott volt.

Népgyűlés Bogáron.

- augusztus 17.

Bogáros község gazdaközönsége augusztus 15-dikére nagy népgyűlést hívott össze Bogáronra, amelyre úgy az egyes délvidéki gazdaság-egyesületeket, valamint az összes kisgazdákat is meghívta, hogy az adóreform és a kataszteri revízió tárgyában, amely a kisgazdákra nézve különös fontossággal bír, állást foglaljanak. A népgyűlésen több száz főre menő néptömeg vett részt, mely mindvégig nagy figyelemmel és érdeklődéssel kísérte az egyes szónokok beszédeit, akik a népgyűlés tárgyát képező gazdasági kérdéseket fejtegették. A népgyűlés iránt meglehetősen nagy volt az érdeklődés és nemcsak vármegyénk számos községe, hanem a szomszédos Temes-, Krassószörény- és Bács-Bodrogvármegyék kisgazdái is képviseltették magukat. A földmivelségi kormány képviselőjében megjelent Steuer György miniszteri titkár, dr. Várady Imre, a nagybecskereki, dr. Kardos Samu bégaszentgyörgyi és Baross János, a lovrini választókerület országgyűlési képviselői is megjelentek a népgyűlésen, hogy a két közgazdaságilag fontos törvényjavaslat tárgyában foglalják állásukat kifejtésük. A lefolyt népgyűlésről különben a következő tudósításban számolunk be:

A Bogáros község polgársága által összehívott népgyűlést szombaton, augusztus hó 15-én délelőtt tartották meg a község ház előtti nagyteremben, ahol már jóval a gyűlés megkezdése előtt, a kedvezőtlen időjárás dacára is több száz főre menő közönség gyűlt össze.

A népgyűlést Schmidt József községi bíró nyitotta meg, meleg szavakkal üdvözlően a vidékről érkező kisgazdákat és vendégeket s miután rövid szavakban kifejtette a népgyűlés tárgyát, indítványozta, hogy a népgyűlés elnökéül Blaskovich Ferenc választassék meg, amely indítvány osztatlan tetszéssel találkozott.

Miután Blaskovich Ferenc elfoglalván az elnöki széket, köszönetet mondott az iránta tanúsított bizalomért, Ströbl Péter előadást tartott az adóreformról, ismertetvén ennek a törvényjavaslatnak egyes pontozatait s vázolta azokat az aránytalanságokat, amelyek az adóreform tervezete szerint az adózóknál, de különösen a kis- és nagybirtokosok között fennáll. Birálta a kormány eljárását, mely pusztán csak a nagybirtokosoknak kedvez, míg a kisgazdák vállaira újabb terheket rak, amelyeket azok már szinte alig képesek elviselni.

Utána Engelmann Lajos beszélt, aki a kataszteri revízióról tartott hosszabb fejtegetést.

Ugyancsak a kataszteri revízióról szólt Steuer György miniszteri titkár is, akit a földmivelségi minisztérium részéről küldtek ki a népgyűlésre. Steuer nagy szakavatottsággal beszélt az új törvénytervezet egyes pontjairól, kifejtvén a földmivelségi kormány intencióit, amelyeknek helyességéről igyekezett a hallgatóságot meggyőzni.

Steuer beszéde után határozati javaslatot nyújtottak be a népgyűlés nevében, amely pontokba foglalva a kisgazdáknak összes kívánságait tartalmazta az adóreform és a kataszteri revízió tárgyában.

Ezután nagy érdeklődés közepette dr. Várady Imre nagybecskereki országgyűlési képviselő emelkedett szólásra. Várady hangsúlyozta, hogy amár ő egy olyan kerületet képvisel az országgyűlésen, mely kerületben főleg az ipar és a kereskedelem bírnak különös fontossággal, azért a népgyűlés tárgyát képező törvénytervezeteket is behatóan tanulmányozta s a kisgazdák érdekeit is a szívében hordja. Határozott ígéretet tett arra nézve, hogy a törvényjavaslatok tárgyalásánál a kisgazdák érdekében sorompóba fog állani s töle telhetőleg küzdeni fog, hogy ezek az érdekek kellőképpen figyelembe vétnesnek és érvényesüljenek. Hasonló értelemben felszólalt még dr. Kardos Samu és Baross János országgyűlési képviselők is. Utóbbi, aki a lovrini kerületet s mint ilyen egyszersmind Bogáros községet is képviseli a parlamentben, még azt is kijelentette, hogy amennyiben a kormány nem a gazdák érdekének megfelelő módon intézné el a sokat vitatott törvényjavaslatokat, úgy ő ki fog lépni a függetlenségi pártból s ellenzékbe megy. A közönség nagy érdeklődéssel hallgatta végig a képviselők beszédeit, akiket beszédük végeztével nagy ovációkban részesítettek.

A népgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta az imént benyújtott határozati javaslatot, elhatározván, hogy azt egy száztagú küldöttség memorandum alakjában kidolgozva, nyújtsa át a miniszterelnöknek, valamint az országgyűlésnek is.

Végül Blaskovich Ferenc elnök mondott még rövid záróbeszédet, ismételt megköszönve az érdeklődést, melyet az egybehívott népgyűlés iránt tanúsítottak s ezzel a népgyűlés a legnagyobb rendben befejeződött.

Délben bankett volt, amelyen több százán vettek részt s a banketten számos pohárköszöntő hangzott el.

A bel- és külföldi első tekintélyre ajánlják a „Kufeké”-féle gyermeklisztet mint legjobb táplálékot hasmenés, hasfolyás, bélszékely stb. esetében.

A „Csecesemő” című tanulságos füzet ingyen kapható az árusító helyeken vagy R. Kufeké-nél Wien III.

Gyermekeknek és felnőtteknek.

25/1-8.3

TÁVIRATOK

Wekerle és Sztterényi Kossuthnál.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pöstyénből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök Sztterényi államtitkár kíséretében tegnap ide érkezett Kossuth Ferenc látogatására. A vendégeket a pályaudvaron gróf Vilcek Frigyes, Nyitra vármegye főispánja fogadta. Kossuth állapota annyira javult, hogy a miniszterelnökkel és Sztterényi államtitkárral hosszabb tárgyalást folytatott.

A választói reformról.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Neues Wiener Tagblatt egyik legutóbbi számában gróf Andrássynak választói reformtervezetéről cikket írt. Ezen cikk a reform részleteit ismertette, de a Magyar Távirati Iroda értesülése szerint teljesen önkényes magyarázaton alapul s egyáltalán nem felel meg a reformtervezet szellemének.

Bukaresti magyarok Budapesten.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A bukaresti magyarok szombaton este megérkeztek a magyar fővárosba. A társaság százhuszonhét tagból állott. Vasárnap délelőtt Petőfi szobrát koszorúzták meg, délután pedig Kossuth sirjához zárandokoltak s koszorút helyeztek a sirra.

Ujncok bevonulása.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Katonai körökből eredő hírek szerint az ujncok az idén csak október 6-án vonulnak be, az önkéntesek ellenben már elsején tartoznak jelentkezni.

A rétsági rablógyilkosság.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Teschenben elfogott három horvát munkás arcképei ma érkeztek meg dr. Aczél vizsgálóbíróhoz, aki Bálint dr. ügyéssel kiutazott Nógrád-Verőczeré, hogy az arcképeket a személyazonosság megállapítása céljából az ott fekvő sérülteknek megmutassa.

Óriási vihar Zágrábban.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Zágrábról jelentik, hogy a tegnapi nap folyamán óriási vihar dühöngött, mely a távirat és telefonvezetékeket megrongálta s az épületekben is nagy károkat okozott.

A törökországi események.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból jelentik, Redsih pasa, az új török hadügyminiszter hirtelen meghalt.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. táv.) Ugyancsak Konstantinápolyból érkező másik távirat szerint az új török kormány programját tartalmazó proklamációt ott ma hirdették ki.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) Konstantinápolyból jelentik: Pertew pasát kinevezték washingtoni nagykövetté. Konstanz franciaországi török nagykövet visszaérkezett Konstantinápolyba.

A budapesti kávéok és pincérek harca.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) A budapesti kávéok és pincérek közt kifejlődött harc napról-napra mindjobban elmérgesedik. Tegnap este két kávéház előtt is zajos tüntetések voltak. A közuti New-York kávéház két ablakát bevették, aminek következtében

a rendőrség többeket letartóztatott. Kevésse ezután a Rákóczi-uti Mátyás-kávéház előtt ismétlődtek meg hasonló zavargások. Itt Borbély János háziszolga kövekkel megdobálta a sarkon posztoló rendőrt, amire ez bekísérte a kávéházba, ahol igazolásra szólította fel. Mialatt ezek benn voltak, Venczel István csaposlegény bevverte a kávéház két ablakát. A zajra Fehér József rendőr odasietett és üldözöbe vette a menekülni akaró csaposlegényt, aki revolvért rántott és a rendőrnek kilötte a szemét. A tömeg nagynehezen lefogta a merénylőt, akit aztán bekísértek.

Havazások a hegyek között.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) A hosszas esőzés után a hőmérséklet mindenütt alább szállott, úgy hogy különösen az észak-nyugati Kárpátokban nagy havazások voltak.

Budapest, aug. 17. (A „Torontál” ered. távirata.) Salzburgból jelentik: A hőmérséklet a Salzkammergut magaslatain 0 fokra szállott le s a környékbeli hegyek mindenütt hóval vannak borítva.

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április 1909.)	23.36 — —
Buza (októberre 1908.)	22.56 — —
Rozs (októberre 1908.)	18.66 — —
Zab (októberre 1908.)	16.36 — —
Tengeri (augusztusra)	14.32 — —

Somfai János felelős szerkesztő távollétében a lap tartalmáért Mayer Rezső felelős.

Nyíltér.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

Császárfürdő Budapesten. Nyári és téli magyar Irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénos hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdő, uszodák, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szén-savas- és villamos vizü-dők. Ivó-kúra. 200 kényelmes lakoszoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld 131-16.12 az igazgatóság.

Irnok-végrehajtót

keresek f. hó végével megüresedő állásra.

Fizetése 800 K. és 100 K. lakaspénz.

Az állás egyelőre helyettesítés úján lesz beföltve. Adóügyekbeni jártasság megkívánatik.

Rudolfsnád, 1908. évi augusztus 12-én.

Ferch Rezső, jegyző.

737-2.2

HIRDETÉSEK

FELVETETNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

ISPÁN

megbízható és szorgalmas, állást keres azonnali belépésre. Tizenhat évig működött egy helyen s mint téglagyári ispán, téglamester és égető is alkalmazható. Nagy prakszisa van a különböző nemű és minőségű téglák és cserepek előállításában.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

732-1.1

3712/1908. sz. Nagybecskereki m. kir. kincstári ispánság

Haszonbérbeadási hirdetmény.

A kir. kincstári uradalom tulajdonát képező és Sajkáslak község határában fekvő

473 kat. hold területű ingatlan

haszonbérbeadása végett f. évi augusztus 27-én Sajkáslakon a helyszínén reggel 9 órai kezdettel nyilvános árverés fog tartatni.

Az ingatlan 5 holdas parcellákban adatik 3 évre haszonbérbe 1908. évi október 1-től kezdődőleg s azt csakis a földműveléssel foglalkozó egyének vehetik haszonbérbe.

Egy és ugyanazon egyén két parcellánál többet nem bérelhet.

A bérbevett terület egyharmad része őszi kalászos, egyharmad része tavaszi kalászos vagy ipari növény s egyharmad része kapás növényvel vethető. Az árverés alkalmával a kikiáltási ár 10%-a készpénzben az árverés megtartásával megbízott kezeihez kifizetendő s ez jóváhagyás után az évi haszonbéri összeg felére kiegészítendő, mely összeg mint bérbiztosíték fog kezelteni s a bérlet lejártá után visszaadatik. A haszonbér évnegyedenként előre a titeli adóhivatalnál fizetendő.

A parcellák kimérve és számozva vannak. Részletes feltételek a nagybecskereki kir. kincstári ispánságnál a hivatalos órák alatt bármely napon betekintheők. Az egyes parcellák kikiáltási árát feltüntető hirdetmények a 32 kilométeren belül fekvő községek előljáróságainak megküldettek, hol kifüggesztve vannak.

Nagybecskerek, 1908. évi augusztus 10.

736-1.1

M. kir. kincstári ispánság.

Nyomdásztanulónak jobb házból való fú azonnal felvétetik.

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

KITÜNŐ HATÁSÚ VESÉ- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTESÍTT,
rendkívül üdítő asztali viz.

ÜDÍT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVA!

ivógyógymódra használva, vesé- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjánál, húgykő- és fűvészképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség.

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható Schlessinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 403-153.97

≡ ISPÁN, ≡

aki magyarul, németül írni, olvasni és szerbül beszélni tud, azonnal

felvétetik.

Aki már téglagyárban volt, előnyben részesül. Írásbeli ajánlatok, vagy személyesen tudakozódni lehet

Klein Bernát

gőztéglagyár Nagybecskereken.

732-3.3

Jegyzőgyakornok,

aki a német nyelvet szóban és írásban bírja, felvétetik

Ruppenthal Ádám

franzöldi jegyzőnél.

738-1.1

Hirdetések

felvétetnek a „TORONTAL” kiadóhivatalában.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Nagyszentmiklósi „Berta” közkórház bizottsága az építendő Nagyméltóságú gróf Nákó-alapítványi közhórház öt pavillonjának és tündöbteleg terrassáinak telepítésekor szükséges építőmunkákra alább felsorolt feltételek mellett a következő munkanemek kivételére nyilvános árlejtést hirdet és pedig:

1. Bontási-, 2. föld-, kőműves, elhelyező- és vas-, 3. rabitz-, 4. ács-, 5. tetőfedő-, 6. bádogos-, 7. műkő-, 8. beton- és burkoló-, 9. hézagmentes asbest padózat-, 10. asfalt elszigetelő-, 11. email festés-, 12. asztalos-, 13. lakatos-, 14. mázoló-, 15. üveges-, 16. szoba-festő-, 17. redőnyös-, 18. kályhás-, 19. vízvezeték-, csatornázás- és berendezési munkákra.

1. Az árlejtésben résztvehetnek mindazok a hazai szakértő iparosok, kiknek üzletük gyakorlására hatósági engedélyük van.
2. Ajánlatok az összes munkákra vagy egyes munkacsoportokra, illetve munkanemekre tehetők.
3. Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek a rendelkezésre bocsátott nyomtatvány felhasználásával az egységárak és végösszegek beírása és a végeredménynek számokkal és szavakkal való feltüntetésével adattak be.
4. Az ajánlatok 1 korona bélyeggel ellátva lepecsételendők, szabályszerűen aláírandók és bérmentesítve f. évi szeptember hó 1-ső napjának délelőtti 10 órájáig a közkórház gondnoki irodájában nyújtandók be. Késve vagy távirati uton beérkező ajánlatok vagy pótajánlatok, hasonlóképpen azok, melyek nem szabályszerűen állítottak ki, figyelembe vétetni nem fognak.
5. Minden ajánlattevő tartozik ajánlata benyújtása előtt saját vállalati ajánlati összegének megfelelő 5% (öt százalék) bánatpénzt készpénzben vagy ovadékképes értékpapírokban a közkórház igazgatóság gazdasági hivatalának pénztárába letétbe helyezni és erről szóló nyugtát az ajánlathoz csatolni.
6. Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötve maradnak.
7. A kórház-bizottság fentartja magának azt a jogot, hogy a munkák végrehajtásával, tekintet nélkül a vállalati összegre, azt a vállalkozót bizza meg, aki a jól és helyesen készítendő munkák teljesítése iránt már eleve a legtöbb biztosítékot nyújtja, továbbá, hogy a munkákat munkanemenként vagy csoportonként külön-külön is vállalatba adhassa, esetleg az árlejtésnek részben vagy egészben való megsemmisítésével új árlejtést írjon ki.
8. Az ajánlati űrlapok és munkakivonatok a kórházigazgatóság gondnoki irodájában Nagyszentmiklóson és Kopeczek György okl. építész irodájában Budapest, V., Nádor-utca 24, laponként 20 füler előállítási árért kaphatók, ugyanott a tervek, szerződésminta s a vállalati általános és részletes feltételek megtekinthetők s esetleg szóbeli felvilágosítások is kaphatók.
9. A beérkezett ajánlatok a fent kitett határidő eltelte után ugyanazon napon tartandó kórház-bizottsági ülésben a megjelölt érdekeltek jelenlétében fognak felbontatni.

Nagyszentmiklóson, 1908. augusztus hó 13-án tartott kórház-bizottság üléséből.

A kórház-bizottság nevében:

Székely István,
bizottsági elnök.

735-1.1